

تشکیل شورای تحول در دانشگاه علوم اسلامی رضوی

رئیس سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی از تشکیل شورای تحول، در دانشگاه علوم اسلامی رضوی خبر داد. به گزارش آستان نیوز، دکتر عبدالحمیدطالبی اظهار کرد:شورای تحول در دانشگاه علوم اسلامی رضوی راه اندازی شده و برنامه‌های جدید و رشته‌های مناسب با نیازهای روز

www.qudsonline.ir
چهارشنبه ۱۳ شهریور ۱۴۰۴
۱۱ ربیع الاول ۱۴۴۷
۱۴ سپتامبر ۲۰۲۵
سال سی و هشتم
شماره ۱۰۷۳۳

مریم احمدی شیروان | در آستانه

فرارسیدن ۱۲ ربیع‌الاول، سالروز میلاد فرخنده پیامبر رحمت و مهر بانی، حضرت محمد مصطفی(ص) به روایت برادران اهل سنت و آغاز هفته وحدت، قلب‌هایمان لبریز از عشق و ارادت به ساحت مقدس ایشان است.

به همین مناسبت، پای صحبت‌های ارزشمند آیت‌الله العظمی علی کریمی جهرمی نشستیم تا از دریای بی‌کران سیره نبوی بهره‌مند شویم. ایشان در بیانات اختصاصی خود برای مخاطبان ما، با تأکید بر اهمیت پیروی از سیره پیامبر(ص) در عصر حاضر، نکاتی ناب و راه‌گشا را بیان فرمودند که در ادامه می‌خوانید.

■ **علی(ع) و دستور به پیروی از پیامبر(ص)**

یادآوری و بیان سیره و احوال رسول رحمت و مهربانی، حضرت خاتم‌الانبیا محمد مصطفی(ص) باشکوه‌ترین و زیباترین ارمغانی است که می‌توان به امت اسلامی، بلکه به جوامع بشری تقدیم کرد، چرا که سراسر آن، درس، پند و راهبر به اصول زندگانی است؛ از این رو، صحابه پیامبر(ص) به‌ویژه امامان معصوم و پیشوایان دینی، سیره آن اسوه بزرگ را برای فرزندان، بستگان و نیز برای دیگران ذکر می‌کردند و آنان را به خصوصیت‌های بارز و امتیازهای بسیار جالب‌راه و روش آن حضرت توجه می‌دادند.

امیرالمؤمنین علی(ع) در کتاب شریف نهج‌البلاغه، همگان را به تبعیت از هدایت پیامبر(ص) فراخوانده و فرموده‌اند: «وَأَقْتَدُوا بِهَذِهِ نَبِيِّكُمْ»؛ یعنی ای مسلمانان! به پیامبر(ص) اقتدا کنید. همان پیامبری که خداوند، او را چنین وصف کرده: «رَبِّكَ لَعَلِّي خَلَقَ عَظِيمٌ» یا «فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَوَكُنْتُ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لِنْفَضْوا مِنْ حَوْلِكَ» که با مردم در نهایت مهربانی بود که اگر پیامبر(ص) غلیظ‌القلب و بی‌اعتنا به خلق خدا بود، مردم این‌گونه اطراف او جمع نمی‌شدند.

آن حضرت در ادامه فرموده‌اند «وَأَسْتَوُوا بِسُنَّتِهِ» یعنی سنت آن حضرت را رواج دهید. مبدا جامعه اسلامی گرفتار این شود که در حرکات، سخنان و اخلاق، دنباله‌رو کسانی باشد که متخلق به اخلاق اسلامی و اخلاق نبوی نیستند. باید کوشید افرادی با سواد و با اخلاق فاضله را به عنوان اسوه به جامعه و جوانان معرفی کنیم تا در مواقع نیاز، مردم با خیال مطمئن از هدایت‌گری آنان بهره‌مند شوند.

همچنین حضرت امیرالمؤمنین(ع) در خطبه‌ها و سخنان خود در موارد مختلف از سیره پیامبر خدا(ص) سخن می‌گویند و نخست، مردم کوفه و در حقیقت همه اهل اعصار را به روش و منش آن بزرگوار توجه می‌دهند.

ایشان در یکی از کلمات نورانی خود می‌فرمایند: «سیره القصد وسنّه الرشد و کلامه الفصل و حکمه العدل» سیره

گفت‌وگو

تشکیل شورای تحول در دانشگاه علوم اسلامی رضوی

رئیس سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی از تشکیل شورای تحول، در دانشگاه علوم اسلامی رضوی خبر داد. به گزارش آستان نیوز، دکتر عبدالحمیدطالبی اظهار کرد:شورای تحول در دانشگاه علوم اسلامی رضوی راه اندازی شده و برنامه‌های جدید و رشته‌های مناسب با نیازهای روز

آستان قدس رضوی، به‌ویژه حرم مطهر در دست بررسی است.

وی دانشگاه رضوی را نماد وحدت حوزه و دانشگاه دانست و تصریح کرد:

دانشجویانی که در این دانشگاه تحصیل می‌کنند ضمن بهره‌مندی از توفیق همجواری با امام هشتم(ع) و نورانیت آن حضرت در کسب علم و دانش، در کنار دروس حوزوی، دروس دانشگاهی و علوم روز را نیز می‌آموزند.

تأکید آیت‌الله کریمی جهرمی بر پیروی از سیره پیامبر(ص) در عصر حاضر

پیامبر رحمت، دلسوز همه امت

پیامبر(ص) میانه‌روی و اعتدال، سنت و روش آن حضرت رشد، سخن او جداکننده حق از باطل و حکم او عادلانه و براساس عدل بود.

همچنین احمد زینی دحلان در السیره النبویه می‌گوید: سعد بن ابی‌وقاص، سیره پیامبر(ص)، جنگ‌ها و سربایای ایشان را به فرزندان خود تعلیم می‌داد و می‌گفت: «یا بنیّ هذّه شرف آیاءکم فلا تنسوا ذکرها؛ ای فرزندان من! این جر یان‌ها، شرف و افتخار گذشتگان و پدران شماست. مبادا این‌ها را از یاد برده و به دست فراموشی بسپارید».

■ **سیره نبوی در کلام غیرمسلمانان**

نورانیت، زیبایی و سازندگی سنت پیامبر اسلام(ص) چنان بالا و پرפרوغ است که حتی منصفان از غیر ملل اسلامی نیز در برابر این سنت‌های متعالی به تواضع و اقرار درآمده‌اند. نقل شده است ابو‌حاتم سجستانی می‌گوید: «شخص مسلمانی را بهیی گذشت و به او گفت: مرا موعظه‌ای کن. او در پاسخ گفت: چگونه من شما را موعظه کنم در حالی که قرآن در میان شما و محمد(ص) از شماست».

اکنون به‌طور گذرا به بخشی از سیره حیات‌بخش پیامبر بزرگ اسلام(ص) اشاره خواهیم داشت.

■ **شاه‌کلید موفقیت پیامبر(ص)**

از مسائل بسیار مهم و قابل توجه، راز پیشرفت پیامبر بزرگ اسلام(ص) در آن محیط نامساعد است که موجب

دکتر طالبی با تأکید بر اینکه در دهه اول انقلاب با توجه به نیازهای نظام مقدس جمهوری اسلامی، رشته‌هایی در دانشگاه رضوی تأسیس شده که جوا یگو بوده و کادرسازی بسیار خوبی برای کشور عزیزمان داشتند، یادآور شد: اکنون نیز نیازهای حوزه‌های مختلف سطح کشور و اولویت‌های آستان قدس رضوی شناسایی شده و در دانشگاه رضوی درخصوص ارائه

■ **شوق برای هدایت مردم**

دومین امتیازی که در قرآن، برای پیامبر بزرگوار اسلام(ص) ذکر شده این است که او بر شما حریص است و دانستیم مقصود، حریص بودن و شدت شوق آن حضرت در هدایت مردم و نیز لذت فوق‌العاده آن بزرگوار از هدایت افراد است.

خصلت و ویژگی آن حضرت آن بود که دائم شوق آن داشت با مردم باشد؛ حتی اگر مردم همراه ایشان نمی‌شدند اما پیامبر(ص) در دل شوق به مردم داشتند و دلدادۀ آنان بودند. امروز هم اگر روحانیت می‌خواهد هدایتگر و پیشوای مردم برای دعوت به سوی خدا باشد، رمز موفقیتش آن است برای همه توده‌های مردم، پدر باشد، به همه اقشار مردم احساس علاقه و محبت کند، کما اینکه مولایمان امیرالمؤمنین(ع) در کلام گهربار خود به مالک اشتر فرمودند: مردم دو گونه بیشتر نیستند «إمّا أَحْ لَکَ فِی الدِّینِ وَإِمّا نَظِیرُ لَکَ فِی الخَلْقِ» اگر فردی مؤمن است که مؤمن و برادر دینی تو است، اگر نیست، هم‌نوع شماست و دربارۀ هر دو نوع از این مردم، به رحمت و مهربانی رفتار کن.

■ **اسوه شب‌زنده‌داری**

پیامبر اکرم(ص) به عبادت در وقت شب و خواندن نماز و تلاوت قرآن هنگام سحر سخت اهمیت می‌داد و گاه می‌شد یک شب را با قرائت و تلاوت یک آیه از قرآن به صبح می‌رسانید. ابوذر غفاری می‌گوید: شبی رسول خدا(ص) ما را برای عبادت به پا داشت و خود آن حضرت در آن شب پیوسته بیدار بود و این آیه را قرائت می‌کرد: «إِنْ تَعَذَّبْهُمْ فَاتَّبِعْ عِبَادَکَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّکَ أَنْتَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ»؛ اگر این مردم را عذاب کنی آنان بندگان تو هستند و اگر آنان را بیامرزى پس البته تو عزیز و حکیمی».

در ذیل آیه شریفه «طه‌ما نزلنا علیک القرآن لتشیقَ» ای پیامبر ما! قرآن را بر تو نازل نکردیم که خویشتر را به رنج افکنی» نقل شده رسول خدا(ص) آن‌قدر روی پا به نماز ایستاد که پایش ورم کرد، از این رو خداوند، آیه فوق را نازل فرمود.

■ **ضرورت اطلاع از سیره نبوی**

آگاهی از سیره پاک رسول معظم(ص) برای هر فرد مسلمان و معتقد به مبانی اسلامی واجب و لازم است: «لقد کان لکم فی رسول اللّٰه اسوۃ حسنۃ لمن کان یرجو اللّٰه و الیوم الآخر و ذکر اللّٰه کثیراً» به تحقیق برای شما در وجود پاک رسول خدا(ص) اقتدا و پیروی نیکو و پسندیده‌ای است برای کسی که به خدا و جهان آخرت امید داشته و خدا را بسیار یاد کند». آری، با اقتدای نیکو، اقتدا به رسول اعظم(ص) است. اقتدا به برجسته‌ترین و پاک‌ترین انسان، زبده و نخبه بندگان خدا که انسان‌های خداجو و آخرت‌طلب آن را دنبال می‌کنند.

رشته‌های مناسب و کادرسازی لازم، اقدام خواهد شد.

وی ابراز امیدواری کرد در سال آینده، بخشی از پذیرش دانشگاه علوم اسلامی رضوی از طریق آزمون سراسری دانشگاه‌ها صورت بگیرد و این تغییر روش، پس از حدود ۴۰ سال، سبب آشنایی بیشتر مردم با این دانشگاه شود و افراد بیشتری توفیق تحصیل در این دانشگاه را پیدا کنند.

یادداشت

نگاهی به آموزه‌های دینی و روان‌شناسی برای مدیریت گفتار و تقویت روابط خانوادگی

راز زندگی آرام در کلام نیکو

حجت‌الاسلام طاهر قلی‌زاده، کارشناس خانواده | «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» این فرمان الهی، کلید گشایش در روابط است. اما آیات می‌دانیم برخی

ضرب‌المثل‌های رایج، خلاف این آموزه عمل می‌کنند؟ در ادامه با نگاهی قرآنی به بررسی این تناقض و ارائه راهکارهای عملی می‌پردازیم.

واژه‌ها در فرهنگ انسانی، تنها ابزار انتقال معنا نیستند، بلکه حامل بارهای عاطفی، ارزشی و حتی هویتی‌اند. از همین رو، قرآن کریم در فرازی کوتاه اما عمیق می‌فرماید: «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» و مردم را دعوت به نیکو سخن گفتن می‌کند. این فرمان الهی، مرز روشن را میان کلامی که مایه اصلاح و آرامش است و سخنی که به بذر دشمنی و آسیب بدل می‌شود، ترسیم می‌کند. وقتی این اصل قرآنی را به زندگی تسری دهیم، درمی‌یابیم گفتار نیکو تنها به معنای پرهیز از توهین یا بدزبانی نیست، بلکه به معنای انتخاب دقیق واژگانی است که روح و زندگی را نوازش می‌کنند، نه اینکه زخمی بر آن بزنند.

با وجود این، در بسیاری از فرهنگ‌های محلی و حتی گاه در روابط اجتماعی، جملات و ضرب‌المثل‌های کلیشه‌ای رواج دارند که نه تنها با هدف این اصل قرآنی هماهنگ نیستند، بلکه در عمل بر ضد آن عمل می‌کنند. این بیانات که شاید در زمان پیدایش خود کارکردی خاص و متناسب با شرایط اجتماعی و فردی داشته‌اند، امروز در بسیاری موارد به ابزار فشار روانی، القای سوءظن یا ایجاد فاصله عاطفی تبدیل شده‌اند. آنچه این وضعیت را پیچیده‌تر می‌کند، آن است که بسیاری از مردم به دلیل عادت فرهنگی، چنین جملاتی را بدون تأمل تکرار می‌کنند و گمان دارند به نفع مخاطب خود سخن می‌گویند، در حالی که عملاً بذر تردید، خشونت یا سوءظن را می‌کارند.

نمونه‌ای روشن از این وضعیت، ضرب‌المثل معروف «گر به را دم حجله بکش» است. در ظاهر، این عبارت توصیه‌ای به قاطعیت و جدیت در ابتدای تعاملات است، اما در عمل، معنایی نهفته دارد که با روحیه تفاهم، محبت و احترام متقابل در تضاد است.

در موارد متعدد بارها دیده شده زوج‌های جوان، تحت تأثیر چنین توصیه‌هایی احساس کرده‌اند باید به‌سرعت مرزها را به شکل سختگیرانه ترسیم کنند و یا حتی رفتارهای محبت‌آمیز طرف مقابل را نوعی «نرم‌گیری خطرناک و هدفمند» تلقی کنند. این نگاه، نه تنها فضای روانی رابطه را مسموم می‌کند، بلکه فرصت شناخت عمیق، شکل‌گیری اعتماد و رشد تدریجی عشق را از میان می‌برد.

یا ضرب‌المثل دیگری که نتیجه‌ای مشابه در اثر منفی دارد، عبارت «جنگ اول به از صلح آخر» است. در نگاه نخست، این جمله بر پیشگیری از مشکلات آینده از طریق حل قاطعانه اختلافات در همان ابتدا تأکید می‌کند. اما در فضای روابط عاطفی، به‌ویژه در ماه‌های نخست ازدواج، این توصیه اغلب بهانه‌ای می‌شود برای شروع درگیری‌های غیرضروری و وارد کردن آسیب‌های عاطفی جبران‌ناپذیر. به‌جای آنکه اختلافات به شیوای آرام، محترمانه و در چارچوب گفت‌وگوی سازنده حل شود، این فرهنگ، طرفین را به نمایش قدرت و «تحمیل اراده» دعوت می‌کند و این مسئله به‌خصوص برای زوجین جوانی که نیازمند فضای امن عاطفی برای شکوفایی احساسات و اعتماد هستند، احساس ناامنی روانی ایجاد کرده و آنان را وارد به رفتارهای تدافعی می‌کند.

در برابر این فرهنگ گفتاری آسیب‌زا، آموزه‌های دینی ما رویکردی کاملاً متفاوت ارائه می‌کنند. وقتی قرآن کریم می‌فرماید: «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» تنها توصیه به ادب ظاهری نمی‌کند، بلکه بر نوع انتخاب هوشمندانه و اخلاقی در به‌کارگیری کلمات تأکید دارد. سخن نیکو باید با هدف هدایت، آرامش و ایجاد محبت گفته شود و این معیار در تعاملات به‌ویژه روابط خانوادگی، باید معیار سنجش هر ضرب‌المثل یا توصیه‌ای قرار گیرد. بنابراین اگر یک جمله، حتی در قالب فرهنگ متداول عامه، این ویژگی‌ها را ندارد، باید شجاعانه کنار گذاشته شده و جای آن را به عبارت‌هایی داد که روح تفاهم و همدلی را تقویت می‌کند.

بدیهی است حذف کامل ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات رایج از فرهنگ گفتاری، نه ممکن است و نه مطلوب؛ زیرا بخشی از هویت فرهنگی یک جامعه را تشکیل می‌دهند و صدا البته می‌توان مفاهیم صحیحی را نیز از آن‌ها برداشت کرد. اما اصلاح و بازتعریف این جملات در وقایع جامعه، بر اساس معیارهای قرآنی و روان‌شناختی، ضرورتی انکارناپذیر است. به جای «گر به را دم حجله بکش» می‌توان از عباراتی بهره برد که پیام آن، دعوت به شناخت متقابل، گفت‌وگو و احترام باشد و به جای «جنگ اول به از صلح آخر» می‌توان فرهنگ حل و فصل مسالمت‌آمیز و سازنده را ترویج کرد که در آن، هیچ‌یک از طرفین احساس شکست یا تحقیر نکنند.

در نهایت، باید یادآور شد زندگی مشترک، فرایندی پویا و نیازمند مراقبت مستمر است. هر کلمه‌ای که در این مسیر به کار می‌رود، یا به پل ارتباطی میان دو دل تبدیل می‌شود یا به دیواری میان آن دو. آیه «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» نه تنها راهنمایی اخلاقی، بلکه راهبردی عملی برای ساختن روابط سالم است. اگر «جنگ اول به از صلح آخر» می‌توان فرهنگ را به ضرب‌المثل‌هایی که امروز ناخواسته بذر جدایی و سوءظن می‌کارند، یا دگرگون خواهند شد یا جای خود را به سخنانی خواهند داد که زندگی را غنی‌تر، آرام‌تر و عاشقانه‌تر می‌کنند.